

weke alleen, doordien men het geloof aan de geesten zelve varen liet. Thans ging weer een meer mystieke geest onder de volken uit, en ziet het koude, nuchtere rationalisme, dat het geloof aan de engelen afbrak, zich steeds meer teruggedrongen; maar in verband hiermee is het dan ook opmerkelijk, hoe gaandeweg ook nu weer de verschijnselen toenemen, die op stoffelijk contact van het zien-lijke in ons met de geestenwereld heenwijzen. De wereld buiten God en zijn Woord heeft dan ook geen andere keuze dan om of dor en koud de ziel te sluiten voor alle besef van een wereld der engelen en in het stoffelijke onder te gaan, of wel, om, keert het geloof aan de geestelijke wereld terug, met die geestenwereld een stoffelijk contact te zoeken. Het licht is ook hier alleen voor hen gezaaid, die, op de autoriteit van Gods Woord, de engelen, zoo die vielen als die staande blijven, niet anders kennen dan als onzienlijke wezens, met wie wij geen contact hebben, dat van ons op hen zou uitgaan, en die op ons niet anders kunnen inwerken, dan waar ze als instrumenten des Heeren, hiertoe in zijn dienst besteld worden. Te recht heeft daarom de kerk in haar formulier van de Bediening van het heilig Avondmaal dit stuk dan ook met nadruk op den voorgrond gesteld, en als den Disch des Heeren onwaardig van het heilig Sacrament afgewezen, niet alleen de doodslagers en echtbrekers en wie in opstand of muiterij mochten leven, maar ook wel terdede alle diegenen die een zondig contact met de geestenwereld zoeken; een contact dat, hoe ook genomen, altoos de onware onderstelling ten grondslag heeft, dat de engelen hetzij ze dan vielen, hetzij ze staande bleven, beschikken over zekere lichamelijkeheid.

„Maar nu ziet U mijn oog.”

Met het gehoor des oors heb ik U gehoord, maar nu ziet U mijn oog.
Job 42:5.

De winste is reeds zoo groot, indien er in uw ziel ook maar eenig wezenlijk verlangen naar gemeenschap met uw God mag wakker worden. Misleid uzelf niet; ge begint altoos met dat verlangen nagenoeg volkomen te mislen. Wel dat uw hart een weeklang gaf, op het schreien van *andere* hart naar den levenden God, en dat ge daarom meezongt van „het hield hert”, en van „Gode verbergen omgang”, en van „het verkeer in zijn Tent”; maar dit alles is nog zoo heel iets anders, dan dat ge zelf, persoonlijk, naar de heilige presentie des Heeren Heerzaks dorsten en verlangen gaat.

Die *weerkank* kan nog uit een gansche onbekeerd hart komen. Evenzo als een dichter die nooit gehuwd was, de liefde der vrouw, of wie nooit vader werd, de kinderteelde kan bezingen. Wat wonderchoone toonstukken zijn er niet op meer dan één paal gecomponeerd door toonkunstenaars, die van den jubel der in het bloed des Lams verlorne ziel, zelve de eerste lettergrepen niet verstonden.

Zoo zijn er zelfs bidders geweest, die o, zoo roerend, zoo schijnbaar uit de diepte, en zoo wegleidend bidden en smeeken konden, en voor wie toch dit bidden, tot hun dood toe, *aanst* bleef, zonder dat de genade hun tweede natuur werd.

Van „het hield hert”, en het „dorsten der ziel naar God”, niet zekere warmte meezingen, beteekent dus nog niets. Wezenlijk en waarlijk naar de heilige presentie van uw God en de zalige gemeenschap met het Eeuwige Wezen te verlangen, is nog *een heel iets anders*, en laat ons er bijvoegen, iets zoo hoog en heerlijk, dat het zelfs in de mildst met genade bedielden, zoo zelden den boven- toon heeft.

Want, natuurlijk, ook het soms zoo heftig roepen naar God in oogenblikken van *need en angst*, bedoelen we hier niet.

Dat is een verlangen van den doodelijk kranke naar den medicijnmeester; maar om straks, als het bloed hem weer gezond en frisch door de aderen bruis, dien arts nauwelijks meer te gedenken. En juist zoo ziet ge er in nood en dood lijden, neerlieden, die anders aan geen knielen voor hun God dachten, maar om, als het water maar even van de lippen is, de wereld toch weer begerlijker te vinden dan de Fontein van alle goed.

Neen, het verlangen naar God, dat hier ter sprake komt, is het verlangen naar God, om God.

Om niets dan God. Om zijn eeuwige volmaktheden en de alles te bovengaaende beminnelijkheid van zijn Vol- zalig Wezen.

Denk u, dat heel de wereld wegviel en het firmament in het niet verdween, en er geen engel meer was, en niet één kind des menschen u meer overbleef.

Dat er niets was, niets dan uw God. Juist zooals het was vóór zijn almacht dit woedende samenstel der dingen tot aanzijn riep.

En dat zij er toen geweest waart. Gij niet niets dan uw God.

Kunt ge zeggen, dat ge u dan nochtans on- ntprekkelijk rijk en overstellend zalig zoudt gevoeld hebben, *omdat uw God er was*, om en door en in Hem alleen?

Of, om het meer in de werkelijkheid te nemen, als ge eens aan uw sterfven toe zijt, en ge uw oog voor al uw lieve panden sluit, en uw werking op aarde is afgeëindigd, en al het zichtbare u ontinkt, zult ge dan, niet in overspanning, maar in stilte, kalme oprechtheid kunnen zeggen: „Nu kom ik mijn God nader, nu zal ik mij verma- len met zijn beeld, nu worden over mij nige- stort de stroomen van eeuwige liefde en van heilige vreugde.”

Niet als ik toch de wereld moet missen, laat ik mij dan met God trevreden stellen. Hem als schadevergoeding, omdat ge toch de wereld niet haar begerlijkheden niet kunt vasthouden.

Neen, maar uw God als *het goede*. Als de overgang uit de dorre sandwoestijn in de zalen van het eeuwige Licht.

Dit nu drukt Job uit door van het *oor* op het *oog* te gaan.

Reids zijn wonderde instrumenten, waarmee God de Heere ons in zijn liefde voorzien heeft. Twee werelden, eenzijdig de wereld van klank en toon en maat, en anderzijds de wereld van vorm en lijn, heeft Gods almacht (door die twee aintuigen van het *gehoor* en het *gezicht* voor ons ontloot).

Ze in waarde te vergelijken is bijna ondoen- lijke, zoo onschatbaar rijk zijn ze elk op zich zelf, en nog rijker in hun onderlinge samenwerking.

Wie mist meer, die blind is die doof is?

Waarmede hebt ge meer, en inniger en dieper, met uw oor of met uw oog, genoten? En ook, waarin lag dieper oorzaak van zonde, in wat uw oog zag, of uw oor opving? En toch in één opzicht is de voorkeur niet twijfelachtig, het oog gaat boven het oor uit, als het een *persoon* geldt, naar wien uw hart in liefde trekt.

Want al ontvangt ged en zijn schrift, om als *hoordet* ge hem u toespreken, zijn woord van het papier op te vangen; ja, al hoordet ge zijn voetstappen van verre, en al vernamt ge met uw oor zijn stem, die u van verre toeriep — dat alles zou uw gevoel, zou den hartstocht uwer ziel nog onbevredigd laten, en hoe meer uw oor opving, hoe sterker uw roepen zou worden: *Waar is hij?* En ge zoudt niet kunnen rusten, eer ge hem tegemoet waart gesnel, en ge einde- lijk, eindelijk bij de klaarheid van het licht met uw oog zijn levende verschijning kondt zien.

Als dan Job ook zegt: Tot dusverre had ik met het gehoor mijns oors U wel gehoord, *maar nu ziet U mijn oog*, dan is het juist die alles beheersende overgang, waarheen zijn dichterlijk woord ons lokt.

Want ook bij den Heere onzen God kent een- kent oor of oog een zoo diepgaand verschil in de macht en in den graad onzer Gode gewijde liefde.

Met het oor hoort bijna een ieder God; en zelfs de goddelozen, die er zich op beroemen, dat ze geen God in de wereld van hun hart, en geen God in de wereld om zich heen, hebben gevonden, spreken toch nog van den Onbevinden, die hun toespreekt, van een stemme der conscientie die ze opvangen.

Nu bedoelt Job het natuurlijk dieper. Als hij zegt: „Met het gehoor des oors heb ik U gehoord”, dan drukt hij den geestelijken toe- stand van een legelijk uwer uit, die terdede merkt op de Wet des Heeren, en bij zijn Woord u oor te luisteren legt, en als uit de verte tot Hem bidt, maar... die met dat geestelijk ge- hoor des oors vrede neemt, en nog slechts *aan- vankelijk* geloof.

Want uit het gehoor is wel het *geloof* in zijn aanvang, maar eerst in de *liefde*, die buiten het oog niet kan, vindt ook het geloof zijn *volma- king*.

En daarom met het gehoor des oors wezen- lijk uw God hooren, is geen geringe zaak. Reeds is het een aanmerkelijke genade. En wel u, zoo ge wel waarlijk bij elken keer op uw levensweg op de stemme van uw God opmer- kende zijt.

Zelfs was Job in dat enkel hooren van de stemme zijns Gods lange jaren gelukkig geweest. Het gehoor des oors had hem wel niet aan den levenden God zelve, maar dan toch aan zijn *Woord* verbonden, en reeds hierin school zoo machtig reddende en behoudende genade.

God leefde voor hem, God sprak hem toe, het woord des Heeren drong als het woord van den levenden God in hem, en juist dat deed Job triomfeeren over *Elifaz* en *Bildads* en *Zofars* wel vrome, maar *dorre* betweterij.

Maar nu wordt Job, met al zijn kennis van God en zijn vreeze des Heeren, opeens omver- worpen.

De leegheid, de holheid, de onwezenlijkheid van een drijven op wat het oor hoort, zonder dat de liefde het Wezen grijpt, is hem plotsel- ling door een aangrijpende genadedaad Gods openbaar geworden.

Het is, of er opeens een gordijn voor hem is weggeschoven, en of in het donker plotseling een licht voor hem is opgegaan.

Die stem had hij altoos gehoord, aan den klank van dat woord was hij gewend met heel zijn oor, maar nu is die stem, die eerst uit de verte klonk, opeens zoo verrassend nabij, vlak nabij het innerlijkst zijner ziel gekomen.

Die stem was de stem van het Eeuwige Wezen, en dat Eeuwige Wezen zelf is hem nu voor zijn oog ontdekt.

Hij ontwaart, hij gevoelt de heilige tegen- woordigheid van zijn Vader die in de heme- len is.

De eeuwige Liefde omvat hem, doordringt zijn ziel, en ontlokt aan zijn hart een bewon- derende wederliefde, die hem dusver vreemd was.

Dit is hem nieuw, dit is anders dan wat hij dusver van zijn God genoot.

En in een mengeling van bewondering en ootmoed zich op de knieën werpend, roept hij het voor zijn God uit: *Dusver heb ik U alleen met het gehoor mijns oors gehoord, maar nu doorstroomt mij hooger weelde, want nu ziet U mijn oog.*

Niet natuurlijk alsof hij een gedaante Gods zag, want God is een geest, en anders dan in het beeld zijns Heeren *Zoons* kan de Eeuwige niet aanschouwd worden.

Nu niet, en eeuwiglijk niet. Maar *dit* was het mysterie, dat nu voor het eerst de wezenlijke gemeenschap der ziel met den Eeuwige zich voor Job ontloot.

Het was de overgang van Gods woord tot den levenden God zelve.

Nu was hij er. Nu was de God van hemel en van aarde de waarachtige Wezenlijkheid voor zijn eigen ziels- besef geworden.

En daarom zegt hij er aanstonds bij: „Ik ver- loot mij en heb berouw in stof en asche.”

En al is het nu zoo, dat u meerder licht dan aan den eenzamen worstelaar in het land van Uz gegund is, toch blijft de zaak als zaak voor u wat ze voor hem was.

Er zijn er die als zonder God in de wereld leven.

Er zijn er, die de vreeze des Heeren zijn toe- gedaan, en wandelen in aanvankelijk geloof.

Maar ook onder de gelooven staat de één nog op het armelijk standpunt, dat de stemme, dat het woord van zijn God het één en al is wat hij van zijn God heeft.

Hij kent het dorsten naar den levenden God zelve nog niet.

Maar de ander kent dien dorst wel. Niet altoos. O, op verre na niet. Maar soms dan toch.

En deze nu is in de Tente des Heeren geweest. De vleugelen der eeuwige Liefde spreiden zich over hem.

Eerst was het ook bij hem: „Met het gehoor des oors heb ik U gehoord.”

Maar nu is het ook voor hem veel rijker, veel heerlijker, veel zaliger geworden, en deze zijn hemelische vreugde uit zich in dien eenen uitroep: „Maar nu ziet U mijn oog.”

Amsterdam, 4 Januari 1895.

De verplichting van vacante kerken tot aanvaarding van de hulp der Classe.

Voor eenigen tijd, in ons nummer van 25 Nov. II, gaven we een artikel over de verplichting tot het helpen van vacante kerken; ten betoelde, dat de kerken, die

zelve eenen Dienaar des Woords hebben, uit kracht van het kerkverband geroepen zijn, haren Dienaar nu en dan af te staan aan vacante kerken, opdat deze tijdens hare vacature niet geheel verstoken zouden zijn van den dienst des Woords en der Sacra- menten; en dat, wanneer zulke hulp gelijk- matig en ordelijk en praktisch zal verleen- worden, Classicale regeling daarvoor nood- dig is.

Door sommigen is er in dit stukje blijk- baar iets meer, en zelfs ook wel iets anders, gelezen, dan er toch uitdrukkelijk in ge- zegd was.

Waar het inhield, dat de Classe geroepen is, vacante kerken aan den dienst des Woords en der Sacramenten te helpen, en dus zulke hulp heeft te regelen, daar is dit door sommigen opgevat, alsof er stond, dat de Classe zou geroepen zijn, *zelve*, in de plaats van den Kerkeraad der vacante kerk, de zorg voor dien dienst op zich te nemen, en dus zelve dien dienst zou te regelen hebben, daarin doende wat des Ker- keraads is. En in verband met dit misver- stand werd dan opgemerkt, soms zelfs bij manier van tegenwerping of bedenking, dat het altijd en immer, ook in een vacante kerk, de roeping van den Kerkeraad is, om voor den dienst des Woords en der Sacra- menten te zorgen; en dat, wanneer deze zulks doen kan zonder door de Classe ge- holpen te worden, de Classe te dien aanzien dan ook niets te besluiten of te regelen heeft.

Nu, die laatste opmerking zal wel onbet- wistbaar zijn; althans, wanneer zij nog wat juist geformuleerd wordt. Maar zij raakt een punt, dat met de in bedoeld stukje behandelde quaestie inderdaad al zeer we- nig te maken heeft.

Om de zaak met een voorbeeld eens op te helderen. Wanneer iemand betoogt, dat de gemeentelieden geroepen zijn om door hunne gaven den kerkelijken dienst der barmhartigheid mogelijk te maken, en dat dan de Diaconen de alzo te verleenende hulp moeten regelen, dan kan zeker door een ander worden opgemerkt, dat toch altijd, ook bij armen, het hoofd des gezins voor de zijnen te zorgen heeft, en dat, voor zoo- lang deze zulks doen kan door hulp van elders, de Diaconie te zijnen aanzien hare regelingen niet heeft toe te passen. Maar die opmerking zou dan aan het genoemde betoog wel niets toe- of afdoen, en er eigen- lijk geheel buiten omgaan.

Met betrekking tot de Classicale hulp aan vacante kerken zijn er twee vragen, die niet mogen verward of dooreengemengd worden. Men kan vragen, of de kerken der Classe verplicht zijn zulke hulp te verleenen; en het is alleenlijk dit punt, dat in het artikel van 25 Nov. II, behandeld werd. Maar ook kan gevraagd worden, of een vacante kerk ver- plicht is die hulp te aanvaarden; en met dit punt heeft het genoemde artikel zich niet bezig gehouden.

Ten dien aanzien werd blijkbaar ondersteld, dat de vacante kerk voor haren dienst des Woords de hulp der Classe van noodde heeft, en dat zij zulke hulp dus ook gaarne ont- vangt.

Trouwens, dat zal ook wel bijna altijd het geval zijn. In het afgetrokken rede- nerende kan men wel zeggen, dat de Ker- keraad der vacante kerk, als geroepen zijnde om voor den dienst des Woords en der Sacramenten te zorgen, eerst beproeven moet of hijzelf den daarvoor noodigen Dienaar niet kan vinden, en alleen wanneer dit niet gelukt aan de Classe hulp moet vragen. Maar wat kan in de werkelijkheid daarvan terecht komen, althans in kerken die bij vacature geen predikant overhouden, en dus in de overgrote meerderheid?

Voor den hier bedoelden dienst is natu- urlijk een Dienaar des Woords altijd noodig. Men kan zich zeker wel behelpen met eene oefening of bijbellezing, door een daartoe geschikt oeffenaar of ouderling of student; en in onzen tijd, nu het aantal vacante kerken nog zoo groot is, en vele daarvan nog in langen tijd niet zullen kun- nen beroepen, en sommige nog voorzien zijn van een vasten oeffenaar die reeds sedert lang aan haar verbonden is, is het zeker natuurlijk, dat ook vaak van het genoemde hulpmiddel wordt gebruik gemaakt. Maar ook dan is toch telkens noodig, dat voor de bediening der Sacramenten een predi- kant aldaar optrede. En voorts, voor zoo- veel het mogelijk is inderdaad dienst des Woords te hebben, mag een Kerkeraad, juist omdat hij geroepen is daarvoor te zorgen, de gemeente er niet van verstoken laten.

Eene kerk, die vacant is, heeft dus in den regel eenen Dienaar des Woords van elders noodig, zoo maar immer mogelijk elken Zondag. Maar van waar zal haar Ker- keraad dien verkrijgen, indien door de Classe niemand is aangewezen, die er door die aanwijzing toe geroepen is?

In goed Gereformeerde kerken is elke Dienaar aan een bepaalde kerk verbonden. En onder die Dienaars zijn wel enkele eme- riti, die nog eenigen dienst kunnen doen. Maar het zal wel geen aanwijzing noodig hebben, dat die hulp niet veel batig kan. Bijna altijd zullen de vacante kerken moeten geholpen worden door de dienstdoende predikanten van andere kerken.

Aan dezulken zouden hare Kerkeraden dan eene lidebeurt moeten vragen. Maar kan men zich in ernst voorstellen, dat zij langs zulk eenen weg zouden geholpen wor- den? De dienstdoende predikanten, vooral degenen die men het liefste hoort, zouden zoo door aanvragen overstelt worden, dat zij in den regel afwijzend zouden moeten antwoorden. En ook hunne kerken zouden zeker, en dat met volle recht, bezwaar ma- ken, om niet voor een verplichte vacatur- beurt maar enkel ter wille van een liefde- beurt, zelve telkens van den dienst des Woords verstoken te zijn. Feitelijk zouden de Kerkeraden der vacante kerken dus ge- woonlijk geen hulp kunnen krijgen! Waar-

van dan bij velen het gevolg zou zijn, dat zij, met verzaking hunner roeping, zich nu maar behielden zonder eigenlijken dienst des Woords; en ook als zij dan tot de Classe hunne toevlucht namen, zouden zij toch altijd moeten wachten, totdat de Classe weer bijeenkwam om eene regeling te ma- ken. Waarom zou die regeling dan niet liever aanstonds worden gereed gemaakt? Dat is het oude en beproefde middel, om vacante kerken zoo goed mogelijk te hel- pen. Waarom zou men dan terzijde stellen, om een weg in te slaan, waarvan men vooraf reeds weet, dat hij toch niet tot het doel kan leiden?

In ieder geval zal de Classe te bedenken hebben, dat de Kerkeraden van vacante kerken, juist om overeenkomstig hunne roeping voor den dienst des Woords en der Sacramenten te kunnen zorgen, bijna altijd noodig hebben dat de Classe predikanten daarvoor aanwijst; en dat wetende, zal de Classe voor die te verleenende hulp altijd eene regeling te maken hebben. De be- doelde Kerkeraden weten dan, op welke tijden zij aldus kunnen geholpen worden, en welke predikanten daartoe zijn aange- wezen. Voor die beurt behoeven zij dus zelve geen hulp meer te zoeken; en de hulp, die hun nog door liefdedienst kan geboden worden, kan dan voor andere tijden te pas komen. Daarbij is het, in het afge- trokkene, zeker denkbaar, dat men week aan week zulken liefdedienst krijgen kan; en in dit geval zou dan de vacante kerk, des- verkiezende, aan de Classe de moeite van te komen helpen kunnen besparen. Maar al is dat geval denkbaar, het zal toch wel uiterst zelden voorkomen. En het zou zich zeker niet voordoen, wanneer een Kerkeraad, misschien wel om kosten te besparen, de hulp der Classe onnoodig verklaarde, en terzelder tijd zich behield met eene oefen- ing of bijbellezing, zoodat zijne zorg voor den dienst des Woords dan hierin bestaan zou, dat hij zulk eenen dienst, die mogelijk was geweest, verhinderde.

De vraag, of de Kerkeraad eener vacante kerk verplicht is, voor den dienst, dien hij te verzorgen heeft, van den door de Classe aangewezen Dienaar gebruik te maken, moet dus onderscheidenlijk beantwoord wor- den. Hij is er niet toe verplicht, in het zeldzame geval, dat hij buitendien genoeg hulp van Dienaars des Woords verkrijgen kan; mits hij dan de Classe, of de door haar aangewezen predikanten, tijdig hiervan in kennis stelle. Maar hij is er wel toe verplicht, indien hij anders de gemeente, meer dan wel noodig is, van een eigenlijken dienst des Woords zou moeten verstoken laten. Deze verplichting rust dan op zijne allereerste verplichting, om voor den dienst des Woords en der Sacramenten zoo goed mogelijk te zorgen. En op de nakoming van die verplichting heeft de Classe zeker zeker toe te zien.

Het goed recht der Geref. kerken tegenover het pas opperichte Chr. Geref. Kerkgenootschap.

Met het oog op de pogingen, die op vele plaatsen worden aangewend, om voor de door Ds. Van Lingen e. s. nieuw opperichte „Christelijke Gereformeerde Kerk” leden aan te winnen, heeft de Classe van Amers-foort voor een paar maanden beproefd, met de leiders van die scheuring tot eene broe- derlijke samenspreking te komen.

Zij heeft Deputaten aangewezen, om zulk eene conferentie behoorlijk voor te bereiden en te leiden. Deze Deputaten hebben de hoofdpunten, die hier in geding moesten komen, in een viertal stellingen (van tevoren openbaar gemaakt o. a. in ons nummer van 21 October II.) kort en bondig samenge- vat; zich bereid verklarende, stellingen van Ds. Van Lingen e. s. daaraan toe te voegen. En de laatstgenoemde zijn toen dringend uitgenoodigd, op den gemeenschappelijken grondslag van volkomene onderwerping aan Gods Woord en van aanvaarding der Gere- formeerde Belijdenis en Kerkenordening, met de Deputaten der Classe te willen samen- komen, opdat over en weer in het openbaar de verschilpunten zouden behandeld worden, en opdat door toetsing van die punten aan de gemeenschappelijke beginselen klaarheid en waarheid zouden bevorderd worden.

Van zulk eene samenspreking is toen echter niets gekomen; want zij is door de daartoe uitgenoodigden onvoorwaardelijk ge- weigerd; en op den bepaalden dag was ook van hunne geestverwanten niemand opgekomen om het woord te voeren.

De Deputaten der Classe hebben toen hunne stellingen voor de saamgekomenen toegelicht, en op eenige vragen geantwoord. En na afloop hebben zij die referaten, met een kort verslag, door den druk open- baar gemaakt onder den titel: *Scheurmar- kerij of niet? Toelichtingen der Stellingen, waarover Ds. Van Lingen e. s. de Openbare Samenspreking weigerde; voorafgegaan door een openbaren brief aan Ds. F. P. L. C. van Lingen; door de Deputaten der Clas- se Amersfoort.*

Van de vier daarin opgenomen referaten is het eerste van Dr. G. van Goor, het tweede van Dr. H. H. Kuyper, en het derde en vierde van Ds. H. Altling. Wie de stellingen inzicht, kan zich wel niet verwonderen, dat het tweede van die referaten verreweg het grootste is, grooter dan de andere drie te samen; want de tweede stelling raakte juist de hoofdpunten van den strijd. En dit tweede referaat geeft dan ook inzonderheid de wa- penen, waarmee in dien strijd met vrucht kan gestreden worden.

Met de uitgave van die stukken hebben hunne schrijvers zonder twijfel een goed werk gedaan; want ze hebben daardoor onze kerken aan een boekje geholpen, dat, kort en toch veelomvattend, principieel en toch populair, het goed recht van die kerken tegenover het pas opperichte Christelijke

Gereformeerde Kerkgenootschap in het licht stelt.

Daarom is dit boekje dan ook zeer aan te bevelen, vooral aan die kerken, in wier midden de bovenbedoelde pogingen ook worden in het werk gesteld. Het zal daar goed tepas komen. Als het daar verspreid en gelezen wordt, kan het nog aan menig- en de oogen openen; en er dus toe mede- werken, dat eene scheuring, die in ongegrond- heid bijna haars gelijke niet heeft, zooveel mogelijk gekeerd of geheel worde.

F. L. RUTGERS.

Voor Kootwijks Scholen.

Ingekomen bij Ds. HOUTZAAGERS voor Koot- wijck: Van Mej. W. te Nijkerk, uit het busje der Zustersvereniging f 3; van Ds. H. te Vlis- singen, collecte B. f 1 en van Mej. N. N. f 1; van J. N. te Blokzijl f 2.50; van Ds. Wisse te Garrijp, catechisatiebusje f 5.

Uit de Pers.

In den Zuid-Hollandschen Kerkode gaf Ds. Sikkel onlangs een belangrijk artikel over den arbeid van de periodieke pers met betrekking tot Kerk en School. Het is zeker waardig in nog ruimer kring gelezen te worden; en juist daar- door kan het ook des te beter aan zijn doel beantwoorden. Het luidt als volgt:

Zij, die door de periodieke pers ons volk zoeken voor te lichten in de zaken van kerk en school, verrichten een ondankebaar werk.

Veelal zonder stoffelijke voordeelen, of nog ver- antwoordelijk voor de financiële lasten van een blad, mogen zij zich inspannen, om hun lezers wat goeds aan te bieden. Maar zij mogen dat doen met de zekerheid, dat vooreerst de groote stroom des levens in Nederland van hun woord niet de minste pootje neemt. In de treinen, in de hotels, op de straten, ja, tot in de ziekenhuizen zijt gij de groote liberale, of radicale of roomseke bladen, of de klei- nere socialistische en vakbladen! — een spertblad ook! Het leven zegt u: *hier* leven we bij, dit zijn uwe gidsen, o Israël!

Van kerkelijke bladen wordt door den grooten stroom geen notitie genomen. Men weet niet eens, dat ze bestaan.

Maar daar is een kleinere kring. Een kerkelijke kring. Gelijk de liberalen hun *Rotterdammer* op- ten en naar *Telegraaf* of *Amsterdammer* vragen, zoo zal men in den kerkelijken kring elkaer de kerkelijken bladen toereiken? „Mocht wat. In dien kring heeft ieder zijn kringetje. Nergens staan de menschen verder van elkaar af dan in den kerkelijken kring. Nergens sluiten zij zich zoo apart op, als in den kerkelijken kring. Is er nu een blad of een blaadje, dat precies zoo lang en zoo breed is, als zij zelve zijn, dat precies dezelfde rimpels en kreukels geeft, als zij zelve hebben, dat precies zegt, wat zij altijd gezegd hebben en waardoor zij dus niets te weten komen, niets an- ders hooren en in geen enkel opzicht tot naden- ken, tot zelfonderzoek, tot beproeving van hun kerkelijk leven gebracht worden, — nu ja, dan willen zij dat blaadje begunstigen door het te ont- vangen in hun huis. Als een *gunst*. Niet zoals liberalen en roomachen, die hun bladen *nalopen*, of als socialisten en heilsoldaten die er *anderen* mee *nalopen*. O neen, een kerkelijk mensch van on- zen tijd beschouwt een blad en zijn schijver zooals de boer den vreemdeling, dien hij indien deze er niet al te har uituit, uit christenplicht toestaat in het hooi te kruipen. Zulke gasten moesten er eigen- lijk niet zijn, maar de mensch moet met meer dan als recht toe, en daarom eieg dat blad daar maar neer; voor die enkele kwartjes in het kwartaal wil ik den man, die dat schrijft, wel bevoorraden, hoe- wel hij zijn tijd beter behoorde te besteden, en van mijn portemonnaie af moest blijven.”

Zoo komt gij er dan in met uw blad, de ver- nederig verdracht ge om de zaak, die gij dient, en om Hem, bij wien uw loon is.

Maar daarmee is het niet afgelopen. *Blijf* het nu nog maar zoo. Ontving men u, en las men u, als broodschapper op de kerkelijke erve. Er zou dan toch straks een groene akker gevonden worden, waar gij al weenede hebt geraaid. Maar nauwelijks hoort men uw stem, nauwelijks spreekt gij een ge- dachte uit, nauwelijks wijst gij een plek op den akker aan, waar de ploegschaar in moet, — of — men werpt u de deur uit; men jaagt u het erf af, en zendt u den veldwachter achterom, om u, — als het kon! — over de grenzen te laten terug- en. En waar gij in de buurt blijft, daar zal men er zich over beraden, te zorgen, dat gij gedwongen wordt, om te *widen*, — wat anders de talrijke werkkrachten doen; — maar met den akker te be- moeien, dat zult gij niet!

En zoo — we mogen het hier wel schrijven, want die lieve broeders en zusters, lezen het toch niet! — zoo zijn er in onzen kerkelijken kring, bij onze liefste mannen en vrouwen, niet weinigen, die niet alleen den grond voor het kerkelijk blad op hun deur schuiven, maar die al verder gaan, en anderen toetroepen: „lieve broeders en zusters, ik heb die bladen uit mijn huis gebannen; ze komen er niet meer in; ze doen slechts kwaad; denkt er eens over, of gij ze wel over uw drempel moogt dulden; o, als we ze eens met één slag zullen te samen uitwerpen, dan was het „vrede, vrede, en geen gevaar!” Vooreerst was het nog wat. „Toen kregen we eens een woord, waarin ons recht „gedaan werd; waarin ons leven erkend en bevestigd „werd; waarin ons hart zich verblifde. Maar thans „wordt ons leven besproken; thans brengt men ons „over alles aan het twijfelen; thans wil men alles „verboven; thans wil men heel ons leven ver- „nieuwen.” Of liever, het gaat ons begrip te boven; „we vatten niet wat men toch wil; we hooren niet „dan een spreken in een vreemde taal van A tegen „B en van B tegen C; ons heele huis komt er „door in beroving, van grootje af tot het kleinste „stoe; en daarom, laten we die luijes met hun „planen toch over see sturen, en uitscheiden met „die pers. We hebben immers ons leeraars. En „wanneer die eens, al is het zeldzaam, bij ons „komen, dan kunnen we daar met hen al eens een „half uurtje over praten. Want de ouderlingen „weten er zoo niet van, dat behoeft zeker niet. En „dan behooren zulke dingen verder op kerkelijke „vergaderingen besproken te worden, op de classen „en synoden, daar zijn zulke vergaderingen voor. „En daar moeten die wijze mannen zich maar eens „luisteren, — wanneer het ten minste niet beter is, „om te zorgen, dat zij ook daar wegblijven. „Maar in ieder geval, laten wij als broeders samen- „wonen, en die bladen ons huis verbieden!”

Ieder zal begrijpen, hoe aangenaam het is, wan- neer er zoo over u beraadslaagd wordt. Vooral wanneer gij daarbij weet, hoe zulke woorden bij velen, die u nog verdroegen, ingang hebben. Zoo velen hebben toch al wat tegen u. De meesten zijn volstrekt niet over u op hun gemak. Al noemen ze u niet zoo bontweg „de beuorder Israëls”, toch houden ze zulke Michas en Jeremias, die niet naar hunne perichten willen profeteren, liefst zoo kort mogelijk. Zullen ze straks niet te samen overen- kopen u in den kuit te stoppen?

Maar neen, gij moet blijklijk zijn, al zijt gij geen Micha of Jeremia. Gij moet althans dankbaar er- kennen, dat men u deze dingen in het aangesticht zegt, en niet over u beraadslaagt achter uw rug. Hierin is een teeken, dat u seer kan bemoeiden. Gij moet tegen een stootje kunnen, en een gul, ruim hart hebben, om met uw broeders te spreken, ook al beginnen ze met te zeggen, dat ze niets van u moeten hebben.

En daarbij is het niet waar, dat de kerkelijke pers nog veel aanstootelijken heeft. Al komt dat juist uit hare geringe krachten en weinige ontwik- keling voort, waardoor ze tegenover de pers van den dag achterlijk is; toch mag ze zich daarvoor

niet te re-
woord van
nemen, en
positie was
zelve aan
den der
als „de W
die niets
ernstig te
bepleiten
beneden d
allerlei boe
soortlike h
het dan de
onderschei
kind, dat
die naar l
beginselen
keeren, als
Sprekt u
tot Sion, d
zoo willen
liefde. Al
benevelen
En
hulde leide
en te leid
en voor he
daarvoor
staan; som
tijds pers
pad van e
qualiteit a
beginselen
moeten in
sprake geb
aan hebben
selen raken
of uital, v
verkiezen
en praktijk
het dus ni
onderscheid
licht een
strijk, om
meer te o
taak, en g
bespreking
toepassing
en van de
van het le
waardering
op straat w
worden in
in het over
en gij word
winnen, in
sprekende
de Heere n
Wie u er
maar klopt
deur weer
En wie u
plantje gu
als ge hem
Niet zoo
Laat mij
vraag gij o
Hoe ben ik
In het heb
in de worst
breedt, de
tot den de
moeten heb
het gelid, h
Zijn er v
houdingen
beginselen,
wel rich m
nisme in uw
in het organ
Geldt Go
lei raad op
moet later
ordinantie
den *broeders*
En indien
voor elk o
methode e
zal dan ge
noodzakelij
kerkelijke
de gemeen
herleven. I
besluiten, e
zaken te d
zonder dat
meeste. N
besluit of o
tuiging, een
graat *voort*
kerlijke ver
door brochi
de markt, a
en niet het
geloof der
lang vóór d
is het de t
het praten
is de zaak
Er is een
in onzen tij
methode, die
Er is een
een *politiek*
politiek in
Er is ook
maar daar
methode er
door wie d
„Maar
of de intie
en de gelo
reepen: „
lijk leven.”
We
antw
geen de be
noodig. Le
Er is peric
moeten me
kerkelijk en
daar de vija
dan niet, —
doen, om N
we dat, w
zwakt? I
regel te wi
O die *qu*